

MONITOR JAPOŃSKI

LISTOPAD 2017

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

LISTOPAD 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

2 listopada: inauguracja gabinetu Abe bez niespodzianek.

Po zwycięskich wyborach premier Abe Shinzō ponownie mianował wszystkich ministrów, którzy piastowali stanowisko przed rozwiązaniem parlamentu. Najbliższym zadaniem ma być uchwalenie budżetu uzupełniającego, przeznaczonego na sfinansowanie obietnic wyborczych PLD.

5-6 listopada: Donald Trump z wizytą w Japonii.

Prezydent Stanów Zjednoczonych rozpoczął najdłuższą wizytę w Azji spotkaniem z premierem Abe. Oprócz rozmów z japońskim przywódcą prezydent został również przyjęty na dworze cesarskim. W planie wizyty znalazło się również spotkanie z rodzinami Japończyków wprowadzonych przez agentów Korei Północnej. Rozmowy polityczne dotyczyły głównie zagrożenia ze strony Korei Północnej, zacieśniania współpracy z Koreą Południową, relacji handlowych oraz implementacji porozumienia dotyczącego przeniesienia bazy wojskowej Futenma. Wizyta prezydenta Trumpa służyła również koordynacji stanowisk przed nadchodzącym szczytem APEC w Wietnamie.

9 listopada: rząd planuje obniżenie wieku pełnoletniości z 20. do 18. lat.

Władze planują obniżenie wieku osiągnięcia pełnoletniości do osiemnastego roku życia. Zmiany miałyby wejść w życie w roku 2022. W roku 2015. obniżono do lat 18. wiek uprawniający do głosowania. Nowe zmiany mają pozwolić Japończykom w wieku 18. i 19. lat na zawieranie małżeństw i umów cywilnoprawnych bez zgody rodziców. Zmiana nie obejmuje jednak dostępu do alkoholu, nikotyny i hazardu.

KOLEJNA PRÓBA RA- KIETOWA KO- REI PÓŁNOC- NEJ

Najciekawsze wydarzenia minionego miesiąca koncentrują się wokół coraz bardziej napiętego dialogu dotyczącego Korei Północnej i bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku. Kulminacyjnym momentem była udana próba półnokoreańskiej rakiety balistycznej, która może przenieść głowicę na terytorium Stanów Zjednoczonych.

11 listopada: nowe otwarcie w relacjach chińsko-japońskich.

W kuluarach szczytu APEC w Wietnamie doszło do spotkania pomiędzy Abe Shinzō a Xi Jinpingiem. Przywódcy zapowiedzieli podjęcie starań mających na celu ocieplenie relacji dwustronnych. Premier Japonii szuka wsparcia Pekinu w rozwiązaniu problemu zagrożenia ze strony Korei Północnej. Sekretarz generalny KPCh liczy na zwrot w relacjach z Japonią. Premier Abe zaprosił Xi Jinpinga do złożenia wizyty w Japonii w najbliższym czasie. Jeżeli wizyta dojdzie do skutku będzie można mówić o prawdziwym przełomie w relacjach Pekinu z administracją Abe Shinzō.

12 listopada: kontynuacja dialogu dotyczącego podpisania traktatu pokojowego z Federacją Rosyjską.

Podczas szczytu APEC w Wietnamie prezydent Władimir Putin poinformował, że perspektywa podpisania traktatu pokojowego z Japonią może zostać oddalona przez zacieśnienie przez ten kraj współpracy strategicznej ze Stanami Zjednoczonymi i innymi partnerami, które może mieć wymiar antyrosyjski. Jego zdaniem negocjacje mogą potrwać dłużej niż rok. Prezydent zaznaczył jednak, że rozmowy dotyczące takich obszarów jak, ułatwienie procedur wizowych czy rozwój współpracy gospodarczej są na zaawansowanym poziomie. Japonia i Rosja nigdy nie podpisały traktatu pokojowego po zakończeniu II Wojny Światowej z powodu sporu terytorialnego o Kuryle Południowe.

13 listopada: japońskie niszczyciele dołączają do manewrów floty Stanów Zjednoczonych.

Trzy niszczyciele należące do Japońskich Sił Samoobrony dołączyły do konwoju amerykańskich lotniskowców w ramach manewrów na morzu japońskim. Organizacja wspólnych ćwiczeń marynarki jest kolejną próbą zwiększenia nacisku na Koreę Północną. W wyniku problemów organizacyjnych i innych zadań okręty Korei Południowej, która również została zaproszona do udziału w manewrach nie mogły dołączyć do konwoju.

14 listopada: spotkanie prezydenta Trumpa z przywódcami Japonii i Australii.

W kuluarach szczytu APEC w Wietnamie doszło do spotkania przywódców Stanów Zjednoczonych, Japonii i Australii. Rozmowy dotyczyły głównie współpracy handlowej oraz rosnącego zagrożenia ze strony Pjongjangu. Wszyscy przywódcy zdecydowanie wypowiadają się na temat konieczności dalszego zwiększenia nacisku na Koreę Północną.

14 listopada: kolejna oznaka ocieplenia w relacjach chińsko-japońskich.

Z okazji zbliżającej się czterdziestej rocznicy podpisania Traktat o Pokoju i Przyjaźni pomiędzy ChRL i Japonią, Abe Shinzō spotkał się z chińskim premierem Li Keqiangiem. Tematem przewodnim rozmów był problem zagrożenia ze strony Korei Północnej. Obaj przywódcy będą kontynuować współpracę mającą na celu

denuklearyzację Półwyspu Koreańskiego oraz czuwać nad przestrzeganiem sankcji ONZ nałożonych na reżim w Pjongjangu. Li Keqiang będzie reprezentował Chiny podczas trójstronnego szczytu w Tokio w grudniu, gdzie spotka się z przywódcami Japonii i Korei Południowej.

14 listopada: minister edukacji wydaje zgodę na otwarcie kontrowersyjnej szkoły weterynaryjnej Kake.

Minister edukacji Hayashi Yoshimasa w oficjalnym oświadczeniu ogłosił, że nie widzi przeszkód dla otwarcia wydziału weterynarii należącego do Instytucji Edukacyjnej Kake, której właścicielem jest bliski przyjaciel premiera Abe Shinzō. Minister nie znalazł nieprawidłowości w procedurze przyznawania pozwolenia na budowę i otwarcie nowej placówki w specjalnej strefie ekonomicznej. Jego stanowisko zostało poparte przez Sekretarza Gabinetu Sugę Yoshihide. Partie opozycyjne otwarcie sprzeciwiają się tej decyzji, oskarżając premiera Abe o faworyzowanie przyjaciół i wywieranie wpływu na proces decyzyjny. Wydział ma zostać otwarty w kwietniu przyszłego roku.

14 listopada: Koike Yuriko rezygnuje z pozycji liderki partii Kibo no To.

Gubernator Tokio złożyła rezygnację ze stanowiska przewodniczącej Partii Nadziei, którą utworzyła zaledwie 50 dni wcześniej. Nowe ugrupowanie polityczne nie odniosło spodziewanego sukcesu w październikowych wyborach parlamentarnych. Koike ma zamiar skoncentrować się na obowiązkach gubernator Tokio przed nadchodzącymi Igrzyskami Olimpijskimi. Na czele Kibo no To pozostaje Tamaki Yuichiro, wybrany w głosowaniu partyjnym, które odbyło się na początku miesiąca.

17 listopada: krótkie exposé premiera Abe

Pierwsze po zwycięstwie w wyborach parlamentarnych przemówienie premiera w izbie reprezentantów było bardzo zwięzłe. Abe Shinzō powtórzył większość obietnic składanych w kampanii wyborczej. Wśród najważniejszych z nich należy wymienić projekt zniesienia większości opłat za żłobki i przedszkola. Przywódca PLD obiecał utworzenie 320 000 nowych miejsc w przedszkolach i żłobkach. Premier nawiązał również do rosnącego zagrożenia ze strony Korei Północnej oraz przywołał historię Japończyków porwanych przez północnokoreańskich agentów. Głównymi narzędziami walki z rosnącym zagrożeniem ma być współpraca ze Stanami Zjednoczonymi, Chinami, Rosją i Koreą Południową. Abe Shinzō zapowiedział również wprowadzenie rewizji ustawy zasadniczej po zakończeniu procesu dyskusji wewnątrz parlamentu.

20 listopada: zakaz spożywania alkoholu dla żołnierzy Stanów Zjednoczonych.

Po tragicznym wypadku samochodowym spowodowanym przez amerykańskiego żołnierza stacjonującego na Okinawie, w którym zginął obywatel Japonii, armia Stanów Zjednoczonych wprowadziła zakaz spożywania alkoholu w bazach jak i poza nimi obejmujący wszystkie jednostki stacjonujące w Japonii.

24 listopada: Chiny zamykają główne połączenie handlowe z Koreą Północną.

Władze chińskie poinformowały o czasowym zamknięciu "mostu przyjaźni" na rzece Yalu, stanowiącym kluczowe połączenie transportowe i handlowe pomiędzy ChRL a Koreą Północną. Przez most przechodzą towary stanowiące 70% wymiany handlowej pomiędzy Koreą Północną a Chinami. Oficjalną przyczyną zamknięcia przeprawy jest remont. Międzynarodowe agencje prasowe spekulują, że może być to nieoficjalne narzędzie nacisku na reżim Kim Dzong Una.

25 listopada: Rosja obawia się silniejszej obecności Stanów Zjednoczonych w Japonii.

Podczas wspólnej konferencji prasowej z japońskim ministrem spraw zagranicznych, rosyjski minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow wyraził zaniepokojenie zwiększeniem liczby żołnierzy armii Stanów Zjednoczonych stacjonujących w Japonii i Korei Południowej oraz rozmieszczeniem systemu ochrony raketowej pod pretekstem rosnącego zagrożenia ze strony Korei Północnej. Ławrow skrytykował nałożenie kolejnych sankcji oraz organizację manewrów wojskowych na Morzu Japońskim pomimo braku prowokacji ze strony Korei Północnej. Jego zdaniem, podobne działania oddalają reżim Kim Dzong Una od wstąpienia na ścieżkę rozmów dyplomatycznych. Minister Kono Tarō musiał bronić stanowiska Japonii oraz zasadności zacieśniania współpracy ze Stanami Zjednoczonymi w obliczu rosnącego zagrożenia. Dyskusja na temat Korei Północnej zepchnęła na dalszy plan główny temat spotkania jakim miały być rozmowy nad podpisaniem traktatu pokojowego.

25 listopada: Japończycy chcą wojny z Koreą Północną?

Agencja prasowa Newsweek wywołała głębokie poruszenie po opublikowaniu artykułu, który twierdzi, że większość Japończyków opowiada się za wojną z reżimem Kim Dzong Una. Tekst jest wynikiem błędnego tłumaczenia badania opinii publicznej przeprowadzonego na zlecenie Jiji Press. Wyniki ankiety pokazują, że 53,9% Japończyków popiera politykę zwiększania nacisku politycznego i gospodarczego na Koreę Północną natomiast 39,4% uważa, że problem należy rozwiązać przy stole negocjacyjnym. W badaniu ankietowani nie byli pytani o możliwość wypowiedzenia wojny. Redakcja Japan Times zażądała natychmiastowego sprostowania.

29 listopada: kolejna udana próba balistyczna Korei Północnej.

Pjongjang poinformował o przeprowadzeniu udanego testu międzykontynentalnej rakiety balistycznej, która może przenieść ciężką głowicę na terytorium Stanów

Zjednoczonych. Rakieta osiągnęła największy pułap ze wszystkich pocisków testowanych do tej pory przez Pjongjang. Prezydent Donald Trump i premier Abe Shinzō zapowiedzieli dalsze zaostrzenie polityki w stosunku do Korei Północnej. Przywódcy naciskają na władze ChRL do podjęcia bardziej zdecydowanych kroków zmierzających do rozbrojenia nuklearnego półwyspu.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

13 listopada: seminarium poświęcone energetyce jądrowej w Warszawie.

Ambasador Japonii w Polsce, Matsutomi Shigeo otworzył zorganizowane w Warszawie seminarium poświęcone energetyce jądrowej: "Lekcje płynące z katastrofy w elektrowni atomowej Fukushima Nr. 1 i bezpieczne wykorzystanie energetyki nuklearnej". Seminarium zostało zorganizowane przez japońskie Międzynarodowe Centrum Współpracy Nuklearnej (JICC) oraz Ministerstwo Energii RP we współpracy z japońskim Ministerstwem Gospodarki, Handlu i Przemysłu. Tematyka spotkania koncentrowała się na strategiach Japonii wykorzystywanych w celu "promowania pokojowego wykorzystania energii jądrowej oraz wspierania rozwoju bezpiecznej energetyki jądrowej w oparciu o lekcje płynące z katastrofy elektrowni nuklearnej Fukushima Nr. 1". W spotkaniu uczestniczyli Podsekretarz Stanu Ministerstwa Energii, Andrzej J. Piotrowski, oraz p.o. Prezesa Polskiej Agencji Atomistyki, Andrzej Przybycin.

16 listopada: gubernator prefektury Tochigi z wizytą w Budapeszcie.

Gubernator Fukuda Tomikazu reprezentował delegację z prefektury Tochigi, która odwiedziła Budapeszt w związku z podpisanym trójstronnym porozumieniem dotyczącym przygotowań do Igrzysk Olimpijskich w Tokio 2020. Najważniejszym punktem wizyty było spotkanie z członkami węgierskiego Narodowego Komitetu Olimpijskiego oraz wymiana poglądów związanych z przygotowaniem do IO. Węgry są zainteresowane organizacją obozów treningowych i przygotowawczych w Japonii. Na mocy podpisanego wcześniej porozumienia oba państwa będą rozwijać programy treningowe oraz programy wymiany sportowej.

19 listopada: Japonia największym importerem polskiego puchu z gęsi.

W ubiegłym roku na japoński rynek trafiło ok. 100 ton polskiego puchu z gęsi o łącznej wartości 9,6 miliona euro. Zdaniem Andrzeja Kloneckiego, prezesa Fundacji Hodowców Polskiej Białej Gęsi nasz produkt zyskuje szerokie uznanie wśród japońskich odbiorców. W Japonii kołdra z polskiego puchu może kosztować nawet 20 tys. zł. Wśród innych istotnych odbiorców polskiego puchu można wymienić Stany Zjednoczone, Tajwan i Niemcy.

23 listopada: Trzecie Polsko-Japońskie Seminarium Czystego Węgla.

Ministerstwo Energii RP we współpracy z Ministerstwem Handlu i Przemysłu Japonii (METI) oraz Japońskim Centrum Energetyki Węglowej (Japan Coal Energy

Center – JCOAL) zorganizuje w grudniu kolejne seminarium poświęcone "czystym technologiom węglowym". Spotkania stwarzają okazję do wymiany poglądów dotyczących polityki energetycznej obu państw oraz rozwijania współpracy naukowo-badawczej, wdrożeniowej i inwestycyjnej "ze szczególnym uwzględnieniem sfery biznesowej". "W konferencji udział wezmą ze strony japońskiej - przedstawiciele instytucji i agencji rządowych oraz najważniejszych firm japońskich, ze strony polskiej - przedstawiciel Kierownictwa Ministerstwa Energii, przedstawiciele podmiotów polskiego sektora energetycznego oraz instytucji wspierających rozwój sektora energetycznego, w tym badawczo – rozwojowych (m.in.: NCBR, ENEA S.A., AGH, IEn)."

29 listopada: Toyota rozwija produkcję silników hybrydowych w Polsce.

Japoński koncern samochodowy zainwestuje 400 milionów PLN w rozwój linii produkującej silniki do samochodów hybrydowych. Toyota planuje rozpoczęcie produkcji nowego silnika o pojemności 1,5 litra w miejscowości Jelcz-Łaskowice w roku 2020. Sprzedaż pojazdów hybrydowych stanowi obecnie prawie 40% wartości całkowitej sprzedaży Toyoty na rynkach europejskich. Inwestycja jest odpowiedzią na rosnący popyt. Toyota posiada dwa zakłady produkcyjne w Polsce zatrudniające około dwóch tysięcy pracowników.

29 listopada: wizyta ambasadora Czech w elektrowni Fukushima I.

Na zaproszenie japońskiego Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu delegacja ambasady Republiki Czeskiej odwiedziła elektrownię jądrową Fukushima I, która ucierpiała w wyniku trzęsienia ziemi i tsunami. Ambasador Tomáš Dub na własne oczy mógł ocenić postęp prac zmierzających do likwidacji elektrowni i usunięcia radioaktywnych odpadów.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

10 listopada: Honda grozi wyjściem z Wielkiej Brytanii.

Japoński producent samochodów poinformował, że nie będzie w stanie udźwignąć dziesięcioprocentowego cła, które zostanie nałożone na pojazdy produkowane w Wielkiej Brytanii po jej wyjściu z UE. Cło powinno zostać nałożone zgodnie z zasadami Światowej Organizacji Handlu. Jest to kolejne ostrzeżenie firm produkujących samochody w Wielkiej Brytanii wywołane impasem w negocjacjach dotyczących Brexitu.

15 listopada: zmiany w opodatkowaniu najbogatszych pracowników.

Na początku 2018 roku. ministerstwo finansów planuje zmniejszenie ulg podatkowych dla najlepiej zarabiających pracowników korzystających z pełni praw i

przywilejów pracowniczych. Nie podano jednak przedziału zarobkowego dla grupy, która ma płacić większe podatki. Jednocześnie mają zostać wprowadzone większe ulgi podatkowe dla pracowników kontraktowych i zleceniobiorców. Proponowane regulacje są odpowiedzią na zmiany na japońskim rynku pracy oraz chęcią zabezpieczenia coraz większej liczby pracowników, którzy oficjalnie nie znajdują się na listach płac japońskich korporacji.

17 listopada: problemy Japońskiej Kompanii Energii Atomowej.

Japan Atomic Power Co. przesunęła zbyt wiele środków na budowę nowych reaktorów, przez co ma kłopoty ze sfinansowaniem procesów likwidacji przestarzałych elektrowni oraz wznowienia pracy jednostek, które mają zostać ponownie dopuszczone do użytku. Kompania czeka na decyzję Organu ds. Regulacji Nuklearnej (NRA), która ma pozwolić na wydłużenie dopuszczalnego czasu pracy reaktora Tokai 2. Decyzja stoi jednak pod znakiem zapytania z powodu wykrycia zagrożenia geologicznego w bezpośrednim sąsiedztwie elektrowni. Zgodnie z prognozami Japan Atomic Power powinna odłożyć 1,6 miliarda USD na cele związane z likwidacją starych elektrowni. Firma nie podaje informacji ile z tych środków zostało przesuniętych na inne cele. Problemy finansowe mogą opóźnić proces likwidacji reaktorów w elektrowniach Tokai w prefekturze Ibaraki oraz Tsugura w prefekturze Fukui. Jeżeli firma nie wznowi produkcji energii, będzie miała problem z pozyskaniem dodatkowych funduszy i pożyczek.

18 listopada: kierownictwo Nissana zwraca część wynagrodzeń w związku ze skandalem.

W efekcie wykrycia nieprawidłowości w procesie kontroli jakości produktów, o którym informowaliśmy w poprzednim miesiącu członkowie zarządu Nissana postanowili zwrócić część wynagrodzeń w celu okazania skruchy. Firma nie podaje informacji o wielkości kwot oraz liczbie osób, które oddadzą wynagrodzenia. Proces obniżania wynagrodzeń ma być całkowicie dobrowolny.

23 listopada: Westinghouse wystartuje w przetargu na budowę reaktorów w Arabii Saudyjskiej.

Borykająca się z problemami finansowymi kompania Westinghouse Electric należąca do grupy Toshiba przygotowuje się do udziału w przetargu na budowę dwóch reaktorów jądrowych w Arabii Saudyjskiej. Westinghouse poszukuje partnerów w Stanach Zjednoczonych w celu utworzenia konsorcjum, które może wystartować w przetargu.

24 listopada: skandal w firmie Mitsubishi materials.

Kolejna odsłona skandalu związanego z fałszowaniem certyfikatów jakości materiałów. W firmie należącej do grupy Mitsubishi wykryto nieprawidłowości w

procesie kontroli jakości materiałów konstrukcyjnych i budowlanych. Dwie spółki: Mitsubishi Cable Industries oraz Mitsubishi Shindoh dostarczające produkty dla 258 odbiorców z branży lotniczej, samochodowej i energetycznej dopuściło się manipulacji wynikami kontroli. Prezes spółki złożył oficjalne przeprosiny po wykryciu skandalu.

KOMENTARZ

1. Najważniejszym wydarzeniem minionego miesiąca był bez wątpienia szczyt APEC w Wietnamie. Premier Abe Shinzō wziął udział w szeregu istotnych spotkań kularowych z przywódcami Stanów Zjednoczonych, Chin i Australii. Warto zwrócić uwagę na oznaki ocieplenia relacji pomiędzy Tokio a Pekinem. Pomimo tego, że spotkanie Abe z Xi Jinpingem trwało zaledwie 40 minut, na przestrzeni ostatnich kilku lat można zaobserwować stopniowe ożywienie dialogu politycznego i gospodarczego na niższych szczeblach. Pomimo oznak ocieplenia relacji nie można przewidzieć w jaki sposób władze w Pekinie zareagują na coraz silniejsze oznaki zacieśniania sojuszu strategicznego ze Stanami i Australią. W przeszłości próby budowania podobnych mechanizmów bezpieczeństwa spotykały się z gwałtowną reakcją ze strony Chin.

2. Pierwsze przemówienie premiera Abe w parlamencie po zwycięskich wyborach było wyjątkowo krótkie. Szef PLD ograniczył się do powtórzenia najważniejszych obietnic przedwyborczych. Warto jednak zwrócić uwagę na brak szczegółów dotyczących rewizji japońskiej ustawy zasadniczej. Premier nie chce zdradzić, jak miałby brzmieć artykuł 9. konstytucji po wprowadzeniu zmian. Nie pojawiła się również żadna wzmianka o innych zmianach w konstytucji, które partia rządząca ma zamiar poddać pod głosowanie.

3. Nie można również nie zauważyć kolejnej poważnej przeszkody w dialogu japońsko-rosyjskim dotyczącym podpisania traktatu pokojowego. Komentarze Władimira Putina podczas szczytu APEC oraz obawy ministra Siergieja Ławrowa podczas spotkania z japońskim ministrem spraw zagranicznych wyraźnie pokazują, że Federacja Rosyjska próbuje wyrzucić na Japonii presję polityczną, podważając tym samym zasadność coraz silniejszego zaangażowania Stanów Zjednoczonych w regionie Azji i Pacyfiku. Jeżeli potraktujemy te komentarze jako próbę skłócenia japońskiego rządu z Waszyngtonem, coraz lepsze relacje premiera Abe z administracją Donalda Trumpa oraz stałe zagrożenie ze strony Korei Północnej nie dają tej strategii większych szans powodzenia. Komentarze administracji rosyjskiej można również potraktować jako kolejny pretekst, który ma przeciągnąć rozmowy dotyczące podpisania traktatu pokojowego. Moskwie zależy na osiągnięciu maksymalnych korzyści gospodarczych dla słabo rozwiniętej Syberii. W tym samym

czasie rosyjscy dyplomaci unikają podania jakichkolwiek konkretnych informacji na temat możliwości uregulowania statusu Kuryli Południowych. Ciekawa jest również coraz większa aktywność Federacji Rosyjskiej w dialogu dotyczącym bezpieczeństwa regionalnego oraz sposobu rozwiązania problemu Korei Północnej.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

